

СИЛАБУС

освітнього компонента

«ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА»

Ступінь освіти:

фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійна
програма:

Психологія

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

053 Психологія

Посилання на курс у системі
дистанційного навчання:

<https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1290>

Семестр:

III

Кількість

кредитів:

3

Мова викладання:

державна (українська)

Розклад занять: <https://kpdi.edu.ua/studentu/rozklad-zanyat>

Керівник курсу:

Фаїн Альбіна Володимирівна,

викладачка вищої категорії, викладачка-методистка,
викладачка психологічних дисциплін

Контактна інформація:

тел. +380974417372

e-mail. fainalbina@gmail.com

Інформація про
консультації (за потреби):

очна/онлайн (Viber, Google Meet, Zoom) (за потреби)

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни:	формування у студентів цілісного уявлення про психологічні механізми спілкування, особливості міжособистісної та професійної комунікації, етичні стандарти і морально-правові засади професійної діяльності психолога, розвиток навичок ефективного, толерантного й етично виваженого спілкування в умовах професійної взаємодії, а також підготовка до прийняття відповідальних рішень у складних етичних і комунікативних ситуаціях професійної практики.
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	
Форма навчання	очна

Статус дисципліни	навчальної	<i>обов'язковий освітній компонент</i>
Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше, перелік раніше здобутих результатів навчання	Перелік навчальних дисциплін, які мають бути вивчені раніше: <i>загальна психологія; вступ до спеціальності.</i> Перелік раніше здобутих результатів навчання: РН 1. <i>Аналізувати, порівнювати та пояснювати психічні й соціально-психологічні явища.</i> РН 18. <i>Дотримуватися безпеки життєдіяльності та вживати заходів щодо збереження навколишнього середовища</i>	
Підсумковий (семестровий, річний) контроль	Іспит	

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Індекс матриці ОПП	Програмні компетентності та результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання у сфері психології в процесі професійної діяльності психолога або у процесі навчання, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів.
РН 1	Аналізувати, порівнювати та пояснювати психічні й соціально-психологічні явища.
РН 3	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення навчальних та професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
РН 8	Знати та розуміти зміст й основні стратегії професійної діяльності психолога в системі інклюзивної освіти.
РН 10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
РН 11	Володіти базовими навиками надання консультативної допомоги різним категоріям клієнтів.
РН 13	Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
РН 14	Ефективно виконувати різні ролі у команді в процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
РН 15	Використовувати нормативно-правові документи та дотримуватися вимог професійної діяльності.
ЗК 1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 2	Розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога.
ЗК 3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 5	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК 9	Здатність до конструктивного спілкування, працювати в команді, ефективно взаємодіяти з іншими людьми та налагоджувати ефективну міжособистісну комунікацію, поважати різноманітність та мультикультурність.
ЗК 10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод

	людини
СК 1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
СК 2	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
СК 3	Здатність розуміти індивідуальні-психологічні відмінності особистості та враховувати основні підходи до їх вивчення.
СК 4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
СК 5	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
СК 7	Розуміння нормативно-правової бази діяльності психолога та особливостей ведення документації психологічної служби, здатність дотримуватися норм професійної етики.
СК 8	Здатність надавати первинну психологічну та кризову допомогу (індивідуальну та групову), у тому числі особам з особливими освітніми потребами та вразливим групам населення.
СК 10	Здатність застосовувати технології психологічного супроводу та методи корекційно-розвивальної роботи в процесі взаємодії з особами з особливими освітніми потребами.
СК 11	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування, емпатійного слухання, емоційної стабільності, толерантності.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
10	2	-	-	28	Тема 1. Теоретичні основи та засоби комунікації.	Знати: поняття, види, функції спілкування; засоби комунікації; вплив особистісних рис на спілкування. Розуміти: значення спілкування в розвитку особистості; особливості вербальної й невербальної взаємодії. Уміти: аналізувати комунікативні процеси; ідентифікувати стилі й засоби спілкування; застосовувати активне слухання.
4	2	-	-	8	Тема 2. Ділова взаємодія та комунікативні труднощі. Порушення, бар'єри та труднощі спілкування.	Знати: форми спілкування; бар'єри та маніпуляції у спілкуванні; етапи переговорів. Розуміти: психологічні труднощі комунікації; роль ефективних переговорів у професійній взаємодії. Уміти: проводити ділові бесіди; долати комунікативні бар'єри; застосовувати техніки переговорів.
8	2	-	2	14	Тема 3. Конфліктологія, медіація та розв'язання конфліктів	Знати: типи конфліктів; стилі поведінки у конфліктних ситуаціях; основи ненасильницького спілкування (NVC) та медіації. Розуміти: причини виникнення

Години занять					Тема	Результати навчання
Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійні		
						конфліктів; роль емпатії та асертивності у вирішенні конфліктів. Уміти: ідентифікувати тип конфлікту; застосовувати моделі розв'язання конфліктів; застосовувати в практичних ситуаціях принципи NVC.
2	4	-	-	12	Тема 4. Етичні основи та культура професійної взаємодії	Знати: основи професійної етики; норми ділового етикету; цифрову етику. Розуміти: значення етичної взаємодії; вплив культурних і гендерних чинників. Уміти: дотримуватися етичних норм; забезпечувати професійну взаємодію онлайн та офлайн.
4	4		-	24	Тема 5. Професійні кодекси та формування іміджу психолога	Знати: положення етичних кодексів; вимоги до професійного іміджу психолога. Розуміти: роль самопрезентації у професії; етичні відмінності міжнародних кодексів. Уміти: застосовувати етичні норми; формувати професійний імідж; оцінювати етичну поведінку.
2		-	-	4	Тема 6. Конфіденційність та захист інформації у роботі психолога: етичні принципи, цифрова безпека та GDPR.	Знати: етичні й правові основи конфіденційності; принципи GDPR. Розуміти: значення цифрової безпеки; ризики в роботі з персональними даними. Уміти: забезпечувати захист даних; працювати з інформацією відповідно до етичних стандартів.
2	2		-	10	Тема 7. Етичні дилеми, помилки та професійна безпека	Знати: типові етичні помилки психологів; фактори професійної деформації. Розуміти: наслідки етичних порушень; значення супервзії в діяльності психолога Уміти: аналізувати етичні ситуації; запобігати вигоранню; підтримувати професійну етику.
32	16	-	2	100	Всього 150	

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Нормативна база освітнього процесу доступна за посиланням

<https://kpdi.edu.ua/publiczna-informatsiia/polozhennya-yaki-reglamentuyut-diynalnist-institutu>

Дотримання умов доброчесності	Дотримання положень Кодексу академічної доброчесності НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти	Зарахування результатів навчання у неформальній та інформальній освіті здійснюється згідно з Положенням про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НРЗВО КПДІ, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю): закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю). Критерії оцінювання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. 1. Наявність документа про завершення: сертифікат, диплом, грамота або інший документ, що підтверджує успішне проходження. 2. Відповідність змісту отриманих знань та здобутих результатів навчання тематиці курсу: у випадку якщо це курси, вебінари, семінари, круглі столи тощо, їх тематика має відповідати одній або кільком темам, які визначені даною робочою програмою. 3. Система оцінювання. Здобувач отримує: - відмінно (12-10 балів), якщо курс має значний обсяг, містить практичну складову, зміст курсу повністю відповідає програмним результатам навчання. Здобувач, який отримує оцінку «відмінно», демонструє глибокі, системні знання та високий рівень практичних навичок, здобутих у неформальній освіті. Він не просто засвоїв матеріал, а й здатен застосовувати його в реальних умовах, аналізувати та створювати власні рішення; - добре (9-7 балів): якщо зміст збігається з основними положеннями певної теми. Здобувач на цьому рівні володіє основними знаннями та вміннями, які відповідають ключовим положенням певної теми. Уміє застосовувати отримані знання в типових, стандартних ситуаціях. Здатний виконати практичні завдання, що були частиною курсу. Може виконувати аналітичну роботу, але потребує додаткових роз'яснень для вирішення нестандартних проблем; - задовільно (6-4 балів): короткостроковий семінар або тренінг, що дає базове розуміння теми. Здобувач володіє базовим розумінням теми, але його знання є фрагментарними, а навички – обмеженими. Його знання є поверхневими, і він може мати значні труднощі з поясненням взаємозв'язків між різними аспектами теми.

Очікування	Організація освітнього процесу та відвідування занять відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»», «Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»», «Положення «Про контроль та критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».
Відвідування занять	Відвідування лекційних, практичних та семінарських занять з дисципліни є обов'язком для всіх студентів відповідно до розкладу.
Відпрацювання пропусків занять	Студент, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал за наведеними у силабусі джерелами інформаційного забезпечення і ліквідує заборгованість під час консультацій. Відпрацювання пропусків занять відбуваються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».
Допуск до екзамену	Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» всі студенти, котрі не мають пропусків занять (відпрацювали пропуски занять) допускаються до іспиту.
Підсумкова оцінка	Результати контролю оцінюються за 4-бальною та 12-бальною шкалою та доводяться до відома студентів не пізніше трьох днів з часу його проведення із внесенням результатів у документи обліку успішності студентів. Студенти, які до початку сесії мають хоча б з одного виду контролю (змістового модуля) незадовільні оцінки, не одержують підсумкову оцінку і не допускаються до екзамену рішенням Педагогічної ради як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Деталі, щодо підсумкового контролю окреслені у «Положенні про організацію освітнього процесу» та «Положенні про контроль та критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут».
Екзаменаційна оцінка	Результати екзамену оцінюються за 4-бальною шкалою у відповідності до «Положення про контроль та критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»».

ВЕРИФІКАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
Критерії оцінювання навчальної діяльності студента
Оцінювання за 4-бальною шкалою

Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен
Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно варіативний)	добре
Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний) з можливістю повторного складання семестрового контролю	незадовільно

Оцінювання за 12-бальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити

		висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо- професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Переведення 12-бальної шкали у 4-бальну шкалу

<i>Оцінка за 12-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за 4-бальною шкалою</i>
10-12 балів	відмінно
7-9 балів	добре

4-6 балів	задовільно
0-3 балів	незадовільно

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Нормативно-правова база	1. Етичний кодекс психолога. 2. Лист МОН від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти». 3. Лист ІМЗО від 30.03.2023 № 21/08-494"Про удосконалення роботи фахівців психологічної служби у системі освіти України" 4. Лист ІМЗО від 07.07.2025 № 21/08-586 "Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» 5. Наказ МОН № 609 від 08 червня 2018 року «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти». 6. Наказ МОН України «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України» №1/9-477 від 24.07.2001р. 7. Наказ МОН України «Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи освіти» від 19.10.2001р. № 691. 8. Положення про психологічну службу системи освіти України. Наказ МОН України № 509 від 22.05.2018р Офіційний сайт Верховної Ради України – https://zakon.rada.gov.ua 9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 2 трав. 2025 р. Відомості Верховної Ради України, 2017, № 38-39, С.380 10. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 30, С.142
Основна література	11. Васильєва, Г. В. Загальна психологія: навч. посіб. / Г. В. Васильєва. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 312 с. 12. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів / Галушко В. П. Вінниця: НОВА КНИГА, 2002. 223 с. 13. Гах Й. М. Етика ділового спілкування: навч. посібник Київ: Центр навч. літератури, 2005. 160 с. 14. Гуцало Е. У. Психологія вікового розвитку особистості. Навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2010. 216 с. 15. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посібник Київ: Центр навч. літератури, 2005. 224 с. 16. Кайдалова Л. Г. К 15 Психологія спілкування: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. — 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: НФаУ, 2018. 140 с. 17. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-

	методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА») / А.В. Курова Одеса: Фенікс, 2020. 79с. 18. Фабер А., Мазліш Е. Мистецтво спілкування з дітьми. Вдома та в школі. Київ: Країна мрій. 2012. 240 с.
Інтернет-ресурси	19. Офіційний сайт Верховної Ради України – https://zakon.rada.gov.ua 20. Освітній портал «На Урок» – https://naurok.com.ua 21. Електронна бібліотека НПУ імені М. П. Драгоманова – https://enpuir.npu.edu.ua 22. Наукова періодика України – https://www.nbuv.gov.ua 23. Сторінка курсу Основи психології спілкування та етичні засади діяльності психолога Режим доступу: https://posekmodule.km.ua/course/view.php?id=1290